

Resurssiviisaus ja kestävä kehitys Living Lab Pruntsin toimintaympäristössä

Anniina Tohmola, TtT, sh, lehtori, projektipäällikkö, Tulevaisuuden terveysterveyst, Lapin ammattikorkeakoulu

Päivi Jauhola, TtM, sh, hoitotyön opettaja, hankekoordinaattori, Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

LAPIN LIITTO

Asiasanat: ikääntyneet, kestävä kehitys, opiskelu, toimintaympäristö

Living Lab Pruntsi -hankkeessa suunnitellaan ikääntyneiden kotona asumista tukevia teknologisia ratkaisuja kokoavaa toimintaympäristöä. Siitä tavoitellaan kohderyhmien ja teknologisten ratkaisujen toimittajien kohtaamispaikkaa, jota voivat hyödyntää hyvinvointi- ja terveysteknologiset yritykset, kohderyhmänä ikääntyneet ja heidän omaisensa, oppilaitosten opiskelijat ja opettajat, sotehenkilöstö sekä järjestöt. Suunnitteluun on kuulunut pohdinta oppilaitosten ja opintoasteiden yhdistämisen, rakentamisen, TKI-ekosysteemin ja yhteiskehittämisen tuomista hyödyistä. Ympäristössä mahdollistettaisiin yrityksille tilaisuus esitellä uusia tuotteita sekä markkinoida ja tarjota kohderyhmille tilaisuus testata niitä. Toimintaympäristössä kohderyhmän olisi mahdollista tutustua uusiin hyvinvointi- ja terveysteknologisiin ratkaisuihin, harjoitella ja saada opastusta niiden käyttöön. Näin lisätään tietoisuutta omasta toimintakyvystä ja madalletaan kynnystä apuvälineiden käyttöönottoon. Toimintaympäristössä yhdistetään eri osapuolten toimintaa samaan tilaan ja hyödynnetään

monipuolisesti kohderyhmien asiantuntijuutta osaamisen kehittämiseksi. Hankkeessa suunnitellaan myös erilaisia toimintamalleja, joita eri tahot voivat käyttää yhdessä ja yksin, resurssiviisautta noudattaen.

Kestävän kehityksen tausta

Kestävän kehityksen osa-alueet on muotoiltu 1980-luvun lopulla YK:n komission toimesta ekologiseksi, taloudelliseksi, sosiaaliseksi ja kulttuuriseksi kehitykseksi. Tähän pohjautuen laadittiin Agenda 2030, joka kuvataan 17 kestävän kehityksen tavoitteen värikkäänä ikoniseinänä. Tavoitteet astuivat voimaan 2016 ja YK- jäsenmaat pyrkivät saavuttamaan ne vuoteen 2030 mennessä. (Kestävä kehitys – historiaa ja toiminnan taustoja, 2023.)

Kestävällä kehityksellä turvataan nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet (Kestävä kehitys, Suomen YK-liitto, 2023). Kansainvälisen yhteisön mukaan koulutus, tiede, tutkimus ja innovaatiot ovat kestävän kehityksen keskiössä. Tiedon ja taidon lisäksi tarvitaan arvoja, asenteita ja tahtoa käytännön kestävyystekoihin. Kestävä tulevaisuus pitäisi olla koko oppimisyhteisön yhteinen tavoite. (Opetushallitus, 2023.) Living Lab Pruntsi – hankkeen tavoitteena on yhdistää palvelujen käyttäjät, oppilaitokset, yritykset ja järjestöt, sekä tutkimuksen ja kehittämisen ekosysteemi.

Ekologinen kestävyys

Kestävä kehitys nähdään biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttämisenä sekä ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttamisena luonnon kestäkykyyn. Ekologista kestävyyttä tavoitellessa kansallisten toimien lisäksi keskeisessä asemassa on kansainvälinen yhteistyö. (Ympäristöministeriö, 2023.)

Living lab Pruntsi – hankkeessa on pohdittu ekologisen kestävyuden ilmenemistä ja vastuullista kuluttamista. Käytettävät tavarat olisivat eri tahojen yhteiskäytössä ja yritysten tutustuttavaksi toimittamat laitteet ja välineiden tavoitellaan olevan päivittyviä sen sijaan, että aina hankittaisiin kokonaan uutta. Ympäristöön valittavien laitteiden ja välineiden valinnassa kiinnitetään huomiota ekologisuuteen ja energiatehokkuuteen, ja näin tuetaan toimintaympäristön ekologista kestävyyttä. Lisäksi älykodissa huomioidaan laitteiden kierrätys ja jätteiden lajittelu, sekä pohditaan turhien

hankintojen välttämistä. Yhteinen toimintaympäristö säästää energian kulutusta ja tilojen ylläpitoa yhteen paikkaan, kun kaikkien tahojen ei tarvitse käyttää omia tiloja.

Taloudellinen kestävyys

Taloudellinen kestävyys saavutetaan uusiutuvien luonnonvarojen kestävällä käytöllä ja resurssi- ja materiaalitehokkuutta parantamalla sekä kiertotalouden periaatteita noudattamalla. On tärkeää huomioida maapallon kantokyvyn rajat ja pysyä niiden sisällä. (Kestävän kehityksen edistäminen - taloudellinen kestävä kehitys, 2023.)

Living Lab Pruntsin toimintaympäristössä huomioidaan tuotteiden ja palveluiden elinkaari. Pyritään suosimaan mahdollisimman energia- ja materiaalitehokasta laitteiden ja välineiden käyttöä, joiden kuljetuksesta tai paikalle saamisesta ei koidu liikaa ympäristövaikutuksia. Näin ollen olisi tärkeää pystyä käyttämään suomalaisia ja mielellään lähiseuduilla tuotettuja tuotteita ja palveluita. Digitaaliset palvelut ovat kestävä kehityksen kulmakiviä, sillä niiden tuottamisessa toteutuu ekologinen ja taloudellinen kestävyys. Digitalisaatio antaa meille mahdollisuuden luoda uutta ja kestävämpää tulevaisuutta, sillä materiaalien käyttö ja paikasta toiseen matkustamiseen käytettävä aika ja energia säästyy. Hoitotyön digitaaliset palvelut, kuten etähoito, lääkerobotit, apuvälineet, sosiaalisuuden ja virikkeiden tuki voivat olla osa hyvää ja mielekästä arkea.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Ihmisten onnellisuuteen ja tyytyväisyyteen liittyy mahdollisuus käyttää omia kykyjään ja taitojaan. Hyvä elämä sisältää sosiaalisia suhteita, vuorovaikutteisuutta sekä oman toimintakyvyn hyödyntämistä. Kulttuurisesti kestävässä kehityksessä arvostetaan ja kunnioitetaan kaikkien oikeuksia. (Ympäristöosaava - kulttuurinen kestävyys, 2023.) Ilmastonmuutos, luontokato sekä luonnonvarojen ehtyminen aiheuttavat painetta yritysten toimintaympäristön muutokselle. Tämä synnyttää uusia liiketoimintamahdollisuuksia. (Kiertotalous tulevaisuuden työelämässä, 2022.) Sosiaalisen kestävyuden luomiseksi oppilaitoksissa tulisi kiinnittää huomiota turvalliseen, terveelliseen, viihtyisään ja kaikille esteettömään työ- ja oppimisympäristöön sekä oppilaitosyhteisön toimintaan (Kestävän kehityksen edistäminen - sosiaalinen kestävä kehitys, 2023).

Living Lab Pruntsin toimintaympäristön sosiaaliseen kestävyteen liittyy henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvointi, yhteistoiminta ja osallistumisen mahdollisuudet sekä verkottuminen ympäröivään yhteiskuntaan. Näitä vahvistetaan kunkin osa-alueen yksilöllisen toimintamallin luomisella. Toimintaympäristö mahdollistaa kulttuuristen tietojen ja taitojen siirtymisen sukupolvelta toiselle, sekä tukee monikulttuurisen kompetenssin vahvistumista.

Johtopäätökset

Living Lab Pruntsin toimintaympäristö voi mahdollistaa kaikki kestävä kehityksen osa-alueet. Se olisi innovatiivinen ja uudenlainen yhdistelmä oppimisympäristölle, kohtaamispaikalle ja eri kohderyhmiä ja palveluita kokoavalle ympäristölle. Kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti suunniteltu ja toteutettu toimintaympäristö vastaisi Agenda 2030 -tavoitteisiin vahvistaen koulutuksen tuomaa osaamista ja inhimillistä pääomaa. Inhimillisestä ja holistisesta näkökulmasta tämän kaltainen toimintaympäristö tukisi yksilöllistä, turvallista ja toimintakykyistä ikääntymistä vahvistaen suurten ikäluokkien voimaantumista ja elämänmyönteisyyttä.

Lähteet

Kestävä kehitys – historiaa ja toiminnan taustoja. 2023. [Kestävä kehitys - Historiaa ja toiminnan taustoja | Suomen YK-liitto \(ykliitto.fi\)](#)

Kestävä kehitys, Suomen YK-liitto. 2023. [Kestävä kehitys | Suomen YK-liitto \(ykliitto.fi\)](#)

Kestävä kehityksen edistäminen - taloudellinen kestävä kehitys. 2023. <https://keke.bc.fi/Kestava-kehitys/suomi/taloudellinen/>

Kestävä kehityksen edistäminen - sosiaalinen kestävä kehitys. 2023. [Sosiaalinen kestävä kehitys – Kestävä kehitys \(bc.fi\)](#)

Kiertotalous tulevaisuuden työelämässä. 2022. [Kiertotalous tulevaisuuden työelämässä - Sitra](#)

Opetushallitus. 2023. [Koulutuksen merkitys kestävä tulevaisuuden saavuttamiseksi | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

Ympäristöministeriö. 2023. [Mitä on kestävä kehitys? - Ympäristöministeriö](#)

Ympäristöosaava - kulttuurinen kestävyys. 2023. [Ympäristöosaava - Kulttuurinen kestävyys \(ymparistoosaava.fi\)](#)

